

# Telegraful Român

Organ național-bisericesc

## Abonamentul:

Un an 300 Lei. — Șase luni 150 Lei. — Trei luni 80 Lei. — Pentru străinătate un an 600 Lei. Pentru America 4 Dolari.

Ziarul apare Marți și Vinerea

Prețul inserțiunilor: un șir pe 5 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatal corespunzător.

## Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

## Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

## La ziua eroilor

«Înălțat-te-ai întru mărire, Hristoase, Dumnezeu nostru, bucurie făcând învâțăcelor tăi cu făgăduința St. Duh».

Praznic mare și sfânt este pentru noi ziua de astăzi.

Înălțarea la cer a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos este una dintre cele mai mari sărbători ale neamului creștin; căci, în această zi sfântă, Acela, care înainte cu 40 zile a înviat din morți, sfărâmând puterea morții și dăruind oamenilor viață și înviere, astăzi s'a înălțat întru mărire la cer, ca șezând de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, să grijească, să ocrotească și să îndrepteze neamul cernesc pe cărarea luminii, a adevărului și a dreptății.

În mirosul dulce de tămâie, ce atât de maiestos se înalță astăzi spre cer — ducând solia dulce a inimilor creștinești, înviorate de minunea cea mare a învierii Domnului, se amestecă duosul cântec al unui neam, ce-și plânge pe ce-i 800 mii de fii iubiți ai săi...

E ziua eroilor!

E ziua sfântă și mare, în care prăznuim aducerea aminte de acei frați ai noștri, cari s'au stăns ca mucenici, răpuși de armele crunte ale înfricoșatului război, care și-a desfășurat vălul negru peste întinsul bătrânului pământ...

Și s'a ales chiar ziua de astăzi ca zi de aducere aminte de eroii luptători pentru

desrobirea eoastră; căci astăzi creștinătatea serbează înălțarea la cer a Domnului nostru Isus Hristos. Și precum Fiul lui Dumnezeu după jertfirea Sa pe cruce s'a înălțat întru mărire la Tatăl ceresc, tot astfel și neamul nostru românesc s'a înălțat prin jertfa sfântă, adusă de acei fii ai neamului nostru, cari în 15 August 1916 au trecut Carpații, ca să ne întindă mâna frăției, — prin jertfa adusă de acei fii ai neamului, cari în avântul lor au luptat pentru eliberarea noastră, vărsându-și sângele «pentru neam și pentru lege, pentru drept și pentru rege».

Din turnurile sfintelor biserici răsună astăzi prelung glasul de clopote rămase sau înlocuite de cucernici credincioși.

Și dangătul lor răsună pare că așa de trist și așa de duios: ele cântă cântecul durerii noastre după acei fii ai țării, cari s'au jertfit pentru înălțarea neamului nostru românesc. Cât de dureros este să ne gândim la acei frați iubiți, cari în chinuri grele, după lungi suferințe, zdrobiți de gloanțele dușmanilor și-au dat sufletul în mâinile Atotputernicului Dumnezeu, de parte de iubiții lor, departe de pământul, în care s'au născut și au crescut. Câte mame, câți părinți, câți orfani nu vor fi vărsând și astăzi lacrimi amare după iubiții lor! Sfășietoare vor fi fost și chinurile în care s'au săvârșit mucenicii neamului nostru... Cu toate acestea, cu zimbetul pe buze și-au închis ochii trudiți, căci în visul lor vedeau întruparea idealului măreț: de-a fi una, una, toți românii dela Nistru până la Tisa.

Luminați, încălziiți de cuvintele barului dela Mircești, V. Alecsandri: «Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice...», astăzi lumea ne cunoaște român zice, viteaz zice... scumpii noștri eroi și-au plecat mulțamiți pleoapele în somnul veșniciei. Moartea acestor mucenici a făcut să răsară soarele desrobirii noastre; ear pe mormintele lor sfinte au răsărit florile libertății, care au umplut de dulci mireme întreg pământul românesc.

Din sângele lor curat a isvorât acel isvor de «apă vie», care va adăpa veacuri nenumărate sufletul fiilor neamului nostru, luminându-i cărarea spre deplină izbândă a idealului nostru mare și sfânt.

Eroii neamului cu prisosință au adevărit strigătul însușit al poetului redeșteptării noastre. Ei s'au arătat vrednici de numele și vitejia înaintașilor, vrednici de virtuțile ascunse în peptul acelor «pui de lei» ai veacurilor apuse. Gloria neamului nostru și-a aflat întrupare prin vitejia dorobanțului, condus la biruință de Marele căpitan Ferdinand I.

Moartea vitejilor fii ai neamului a adus învierea lui, doborând de pe umerii românului lanțurile robiei de veacuri. Ea a aprins totodată în inimile noastre candela iubirii de neam și țară, ridicând altarul sfânt al libertății și mândriei noastre naționale.

Eată pentru ce ziua de astăzi e una dintre cele mai sfinte zile ale neamului nostru!

Se cuvine deci, ca în smerenie să ne plecăm genunchii înaintea umbrelor eroi-

## FOIȘOARA

### Câteva tablouri de femei biblice

(Urmare)

Aici o mamă prea îndrăgostită de fiii ei. Care mamă nu-și socotește copilul ei de cel mai bun, mai cuminte, mai frumos și mai vrednic! În orgoliul ei de mamă, mândră de copiii ei, nu-i vede decât pe ai săi. Adeseori, trebuind să facă o judecată, uită că alții sunt tot așa de scumpi mamei lor. *Salomi, mama fiilor lui Zevedei*, (Matei 20, 20—29) a lui Ioan și Iacob, se apropie de Isus cu rugămintea: «zi ca să șadă acești doi fii ai mei, unul de-a dreapta ta și altul de-a stânga, întru împărăția Ta». Domnul nu o înfruntă pentru îndrăzneala ei de mamă, ci o respinge blând, aducându-i aminte că cinstea mai mare între oameni se câștigă prin muncă și trudă grea; ea nu se dă deagata. «Putea-veți bea paharul — li răspunde Isus — pe care voi să-l bea eu și cu botezul cu care eu mă botez să vă botezați?»

Iată prețul care îndreptățește pe cineva să se ridice deasupra altora, și să le ceară o recunoaștere: jertfa de sine pentru binele de obște. Cât de departe este concepția oamenilor de azi de acest fel de judecată, care singură îndreptățește o situație de prestigiu. Lumea în totalitatea ei se cărmuiește de mentalitatea Salomii. Se crede în drept a pretinde anumite poziții pe urma nașterii dintr-o anumită familie, ori răzămăta pe prietenia cu celce stau în fruntea treburilor obștești.

Nu căuta să aibă pedestal de înălțare munca și meritul, cinstea și jertfirea forțelor sale pentru un ideal. Scopul este ajungerea țintei, cu orice mijloace, dintre cari intervențiile subversive sunt un mijloc practicat pe toată linia. În legătură cu această intervenție a unei mame pentru fiii ei, întemeietorul unei noi legi de orânduire socială, fixează și un înalt principiu de călăuzire pentru cei cari au ajuns în fruntea treburilor obștești. «Care dintre voi vrea să fie mai mare, să fie vouă slugă și care dintre voi vrea să fie întâi, să fie vouă slugă», căci numai între păgâni domnii li domnesc pe ei, și cei mari li stăpânesc pe dânsii.

Au nu este viața noastră de acum, o viață păgânească? Cum se comportă întâii stătători ai vieții publice către subalternii lor, în viața de stat, în viața socială, în școală, în biserică? Mai poartă cineva grijă, dacă a ajuns la o anumită situație, că și cel mai mic și neînsemnat are un suflet, are o conștiință, o mândrie și o demnitate personală, care și ele cer dreptul la validitate și că ori ce tendință de robire a acestor valori morale ale individului este o barbarie, o încercare de stăpânire păgânească?

Raportul de stăpân către supuși trebuie să se întemeieze pe îndatorirea slujirii mai marelui către obște, căci numai aceasta îndreptățește pretenția de a se pleca toată lumea. Măntuitorul stă în mijlocul lumii «ca cel ce slujește» căci El n'a venit să fie slujit ci să slujească lumii. Mentalitatea vremilor noastre trebuie să sufere o revizuire radicală ca să reîntrăm în normal. Și inițiativa de îndrumare și învoire în spiritul lui Hristos, trebuie să plece dela sufletele creștine, și mai întâi dela slujitorii Lui.

(Va urma)



lor neamului, cerând dela Cerescul Părinte odihnă veșnică; ear nouă, celor rămași, tăria sufletească de a putea călca pururea pe urmele acestor martiri, cari în credința lor neclintită strămoșească și-au dat bucurios ultima picătură de sânge pentru înălțarea și fericirea țării mult iubite.

Pr. N. Chicomban.

**Sf. Sinod.** În ziua a treia s'a lăsat în discuție invitația sinodului provincial din Canterbury, prin care sinodul nostru este rugat să delege un reprezentant la sărbătoarea aniversării a 1600 de ani dela Sinodul ecumenic dela Nicea, serbarea ce se va ține în Westminster-Abbey.

Sf. Sinod a delegat pe S. Sa Patriarhul Miron.

P. S. Sa Vartolomeu, episcopul Râmnicului, a citit referatul comisiei înstitute pentru studierea chestiunilor care fac obiectul desăbaterilor conferințelor creștine mondiale ce se țin în August la Stockholm.

Sinodul a admis acest referat și a delegat să participe la aceste conferințe pe: I. P. S. L. Mitropolitul Nicolae al Ardealului și Nectarie al Bucovinei, episcopul Vartolomeu, arhimandritul Scriban, pr. Cicerone Iordănescu, prof. Ion Lupas, V. G. Ispir și R. Căndea.

Unul dintre acești delegați va pleca dela Stockholm la Berna, ca să reprezinte biserica română la congresul ce se va ține la 2 Sept. a. c. al vechilor catolici.

Cu privire la reorganizarea mănăstirilor, Sf. Sinod hotărăște ca normele stabilite de soborul călugăresc din eparhia Ungro Vlahiei, adunat de curând sub președinția patriarhului, să fie înaintate tuturor eparhiilor pentru a fi studiate și a face propuneri.

În ziua a patra Sf. Sinod a luat la cunoștință gramata episcopului rus Evloghie din Paris care arată că a înființat acolo o academie teologică pentru formarea clerului din Rusia.

La propunerea P. S. Sale episcopului Roman al Orșiei-Mari, Sf. Sinod numește vicar episcopesc pe Păr. Dr. Andrei Magier, ridicându-l la rang de arhimandrit.

În ședința următoare s'a ales o comisie compusă din P. S. Sa Lucian, episcopul de Roman, ieromonahul Tit Simedrea, directorul cancelariei Sf. Sinod, și Dr. P. Ionescu, care să pună în aplicare legea și statutul de organizare a bisericii ortodoxe.

Se procedează la alegerea pentru scaunul vacant de episcop militar de Alba-Iulia.

În urma votării au înfruntat: Pr. V. Pocitan din București 19 voturi; Pr. Dr. Ioan Stroia din Sibiu 19 voturi și Pr. Vespasian Rău din Rădăuț 18 voturi.

Suveranul are dreptul să numească pe unul din cei trei de Episcop militar.

După terminarea alegerii s'a intrat în ordinea de zi.

S'a decis să se intervie pe lângă guvern pentru a se modifica art. 83 din actuala lege a învățământului superior, în sensul ca în comisiunea de examinare a candidaților pentru ocuparea catedrelor dela facultatea de teologie cei doi membri sinodali să fie delegați de Sinod, ear nu aleși de senatul universitar ca până acum.

În ultima ședință a sesiunii actuale, Sf. Sinod a luat la cunoștință părerea Academiei Române cu privire la revizuirea limbii cărților bisericești. În comisia de revizuire vor fi delegați toți mitropolitii țării, arhiepiscopul Evghelie Humulescu și — pentru specialitatea cântărilor bisericești — profesorul Cucu dela conservatorul din capitală.

Sinodul a discutat sărbătorirea celui de al 16-lea centenar dela sinodul ecumenic ținut în 325 la Nicea. Sărbătorirea se va face în 15 Octombrie 1925 la Iași, ear în zilele acestea se va da o enciclică sinodală, și în 37 Mai a. c., în Duminică Sf. Părinți dela Nicea, se vor ține servicii divine cu deosebit fast în toate bisericile noastre din țară.

La sfârșitul ședinței dl ministru al cultelor Al. Lăpădatu a citit mesajul regal de închidere a sesiunii Sinodului.

**Patriarhul ecumenic Constantin VI**, aflător acum la Constantinopol, a semnat — cum se anunță — demisiunea sa.

În numărul viitor vom publica un articol informativ temeinic, apărut de curând într'un ziar din Praga, despre criza patriarhatului.

**Reacționară?** Adversari ai bisericii declară — în vremea din urmă și la noi în România — că biserica e reacționară și că împiedică propășirea culturală, socială și politică.

În rubrica «Duminică» a ziarului Cuvântul dl N. Crainic spune acestor adversari:

Biserica e o educatoare a democrației laice triumfătoare, prin afirmarea ideii de datorie, prin punerea în funcție a conștiinței morale. Baza democrației elvețiene stă în deosebită creștină. În *Jurnalul de călătorie al unui filozof*, Hermann Keyserling consacră unul din cele mai interesante capitole ale celebrei cărți democrației religioase de peste ocean. Marea revistă *Neue Rundschau* publică în April un fragment din memoriile lui Thomas Masaryk președintele republicii cehoslovace constată aceeași idee religioasă la baza democrației americane. Și în vreme ce americanul își frecventează cu zel biserica lui, ear socialistul elvețian își are în club ioana lui Ius Hristos, proaspătul democrat român, pitit în barba lui Marx, strigă pităgăiat: reacțiune!

În cuvinte cordiale sânt salutați în presa cehoslovacă ziaristii români cu prilejul vizitei lor de acum în Cehoslovacia. Marele ziar *Prager Presse* salută în colegii români pe reprezentanții unei din cele mai dezvoltate presei din Europa. Zierele românești — spune «Pr. Pr.» — au înțeles totdeauna să găsească mijloacele prin care poporul român tânăr și viguros să poată menține legătura cu toată lumea largă. Partea informativă din marea presă română a fost totdeauna exemplară, și mondială, cerând mari sacrificii materiale. Numai specialiștii pot prețui cum se cuvine munca uriașă cerută de un asemenea sistem de informație, pentru un teritoriu de desfacere relativ limitat. Merită toată admirația opera presei române pe tărâmul luminării poporului; în această privință noi cehii avem de învățat dela oaspeții noștri. Este o mare cinste pentru ziaristii cehoslovaci faptul că pot saluta acasă la ei pe reprezentanți distinși ai unei presei atât de înaintate din toate punctele de vedere. Ambele țări au să și împărtășească multe, atât pe domeniul cultural cât și pe cel economic. Vizita ziaristilor români este o dovadă că de ambele părți factorii cari reprezintă opinia publică au toată bunăvoința în acest scop. România trebuie să ne fie mai mult decât un aliat politic. — În același sens scriu și celelalte ziare.

## Visarion Roman

1833—1885

În ultimul timp ne-am obișnuit a face pomenire cu laudă și a scoate din negura trecutului numai figurile acelor bărbați cari au luptat pentru emanciparea politică a poporului nostru. Cu nimic nu dorim a știrbi din aureola de mucenici ce se cuvine acestor luptători cari își au locul bine meritat atât în istoria luptelor noastre seculare, cât și în inima fiecărui român conștient de trecutul său. Voim să fixăm cu acest prilej că în trecutul nostru au fost și astfel de bărbați, cari după credința lor, aflau lupta numai politică, prematură și opuneau o altă tactică ca început de emancipare generală de sub apăsarea străină, anume *lupta pe cale economică-culturală* și apoi emanciparea politică.

Un astfel de pionier, organizator, talent financiar a fost *Visarion Roman*, fondatorul și cel dintâi director al institutului de credit «Albina» din Sibiu, dela a cărui moarte s'au împlinit zilele acestea 40 ani.

## Din luminile Mântuitorului

În șirul lung al luptărilor, pentru înfăptuirea fericirii omenești, se desprinde ca un soare, din cortegiul planetelor, figura strălucitoare a Celui ce îndrăzneala să se prezinte ca: Pâinea vieții, ca Apa vieții, ca Lumina lumii, care luminează și încălzește pe tot omul; Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Sale vor rămâne până 'n vecii vecilor.

Spirit idealist, și fire de idealist, divinus dascăl din Nazaretul Galileii și-a desfășurat viața în cadrul așezămintelor și datinelor din poeticul pământ al Făgăduinței.

A trădit stăruitor în zilele de lucru, agonizându-și cu teza hrana trupului, ear în orele rituale ale Săbăduului urmă potecul templului, unde adăncea adevăurile sublime ale credinței, discutând cu dibăcie legea străbunilor.

Viețuind în atingere imediată cu masa poporului, în sufletul său simțitor s'a reflectat cu fidelitate întreg sufletul neamului său. A gustat din veselia curată a nupțiilor țărănești, ca la cea din proverbiala Cana, s'a intristat și a suspinat, vărsând lacrimi fierbinți la prohoduri, ca la cel din Betania lui Lazăr înviat. A stat la stat, în largul firii, cu plugarul care-și sâmbăna semănța, a împletit firul poveștii cu ciobanul, care-și pă-

ștea turma pe colina înverzită, întră la vorbe cu muncitorii viilor și cu pescarii măestri în așteptare.

Prin relațiile sale cu gloatele firești, a ochit aurul puțin al virtuților din sufletul semit, cu toată zgura de păcate. S'a convins cu amar de micimea credinței. De-ași avea credință măcar cât un grăunte de muștar, pe care de-abea îl deslușești cu ochii, ași putea face minunul, — spunea contemporanilor săi.

Observă cu întristare formalismul clerului evreu ipocrit. Preoții noștri sânt vase spălate pe din afară, sânt morminte vârluite, și pline de putrejune. Ascultați de ei, faceți ce zic; dar, ce fac ei, voi să nu faceți, căci ei zic, dar nu fac cele bune.

A constatat cu durere materialismul neamului. Dela leagăn până la mormânt lumea visează numai comori materiale, pe care le fură hoții, le mănâncă rugina, le rod molii. Ear veșnicile comori sufletești sânt lăsate în prada uitării. Bogatul își mărește jănită, căci nu mai cuprinde colosul recoltei nouă; dar, de mărirea virtuților din sufletul său sărac, nu-l doare capul.

S'a încredințat căi mare învârtogăre a inimilor. Recolta e bogată, jînițele pline, casseta înfundată; dar când zărește stăpânul îmbuibat pe bietul Lazăr apropiindu-se de curtea lui, ză-

vorește ușa și-l alungă cu câinii, ca să nu i înfundă o buclătură.

A văzut cum ura zguduie sufletele, ca vulcanii trupul munților. Proletarii se răscăală asupra latifundarilor. Sluga rea samănă neghină în holda stăpânului. Datonicul atentează împotriva capitalistului cămătar.

Ală cum tinerii storc cu forța averea părinților și o cheltuiesc în ușurată viețuire ca fiul cel rățâc; ear bunele moravuri se sălbătăcesc cu totul.

Această stare decăzută îl opinti la muncă. Răul trebuie lăsat. Cu orice jertfă. Trebuie să înflorescă din nou credința în Tatăl nostru ceresc, care-și răsară soarele peste buni și peste răi, și care-și revarsă ploaia peste toți deopotrivă.

Trebuie să cadă masca preoților fățarnici și să se întroneze raportul normal între starea sufletească și manifestarea ei externă. Trebuie înlocuit materialismul bolnăvicios, cu farul altruismului generos, ca 'n cazul bogatului care plătește muncitorului, tocmit la ora 11, leaful lui pe ziua toareagă; căci era bătrân, ori tată alor mai mulți copii, ori ca mecenatele iertător de datorii.

Trebuie restituite vechile datini curate; trebuie topită ura în focul sfânt al dragostei; trebuie clădită o împărăție nouă în care se înflo-



Emanciparea economică, organizarea prin asociații, sânt chestiuni cari frământă deabinele și astăzi, atât în mare cât și în mic, pe conducătorii chemați a munci în această direcție. Spiritul de asociație ne lipsește și astăzi într-o măsură regretabilă. Să ne închipuim ce a putut fi înainte cu 50—60 ani, când românul era străin în țara lui.

V. Roman și-a dat seama de greutățile ce are să îndeplinească în împrejurările date și ca om practic a făcut mai întâi o încercare cu aplicarea ideilor ce-l frământau. Ca spirit creator pe terenul asociației, înființează la 24 April 1867 «Societatea de păstrare și de împrumut» în Râșinari, cu statute aprobate în 1868, făcând în următoarele scopul asociației: «Subsemnații se unesc într-o societate spre a și procura prin creditul lor comun mijloacele materiale necesare la îndeplinirea economică și de speculă, de altă parte de a da ocaziune locuitorilor ca banii disponibili să aibă unde-i eloca și păstra pe timp mai scurt sau mai lung după împrejurările și voia lor... Societatea stă bună și solidă cu toată averea privată în particular și în tot a tuturor membrilor ei». Această casă de păstrare, această cooperativă, a fost primul semn de reînnoșirea economică a poporului român și cea dintâi asociație românească de credit din întreg pământul românesc de astăzi, organizată după principiile Schultze. A funcționat bine până la anul 1881, când s'a desființat.

Comuna Râșinari, unde s'a și înșurat, era prea mică pentru ideile și planurile cari le urmărea și pentru cari avea și vocațiunea necesară. Dascăl în Râșinari, apoi contabil și supraveghetor al tipografiei arhidiecezane, redactează *Telegraful Român* și se înalță apoi ca notor în aceeași comună. Redactează «Amicul Poporului» primul calendar cu litere latine, foaia pedagogică «Amicul Școlii» și revista ilustrată «Albina Carpaților». Iată pe V. Roman și ca pionier al culturii românești.

Încurajat de mersul bun al asociației de credit înființată în Râșinari, revine la Sibiu ca funcționar la instituția săsească «Transilvania» pentru a-și însuși toate cunoștințele necesare la înființarea și conducerea unui institut românească plăsnit în mintea sa ageră, care este și a fost banca «Albina» înființată la 1870—72 prin iniția-

tivă și extraordinară muncă ce a depus. Mai târziu merge la Viena spre a-și completa cunoștințele.

Ne dăm noi seama de munca, jertfa, școala ce trebuia să o facă, de greutățile extraordinare ale timpului pentru a înființa și conduce o bancă românească? Faima lui trecuse munții, I. C. Brătianu îl cheamă în «Principatele Unite» unde a colaborat la înființarea primelor institute bancare. Deși avea o perspectivă de viitor strălucit, el să înfiorce acasă în Ardeal, torcând firul ideilor mai departe pe cale economică-culturală știind bine, că aici pe acest teren, totul e de făcut. Spiritul de jertfă în slujba unei idei de care era convins că este bună, i-a dat încredere și curaj de a o lăși în nădejdea biruinții. Iar când vedea că nu găsește inimi înțeleghătoare să-l ajute pentru a călători și studii își pune puținul avut în slujba neamului. Vinde din pământul de zestre al soției sale, și împrumută bani în socotela nou înființatului institut numai să poată merge la Viena să aducă cu sine lumină și cunoștințele necesare pentru opera ce luase asupra sa și dorea cu orice preț a o săvârși. Și ca caracterul lui se apară într-o lumină și mai frumoasă, observăm pentru cei ce nu știu sau presupun pe toți directorii de bancă bogați, că Visarion Roman a murit sărac, deși avea 7 copii mici, lăsându-le o altă moștenire neperitoare-memoria numelui său, ear generațiunei de azi un exemplu neîntrecut al datoriei și al dragostei de neam!

Dar dacă Visarion Roman și orfanii săi nu s'au împărțit deloc din toate materialele atât de îmbelșugate ce au rezultat de pe urma operii sale pozitive, ce se cuvine cu atât mai mult cinstita memoriei sale. Credem că Municipalitya istoricului oraș Sibiu, ar îndeplini numai un act de respect față de propriul său trecut, dacă — folosind prietenul acestei pioase comemorări — ar denumi una din străzile cetății după Visarion Roman.

Fai recunoscători împreună cu institutul «Albina» căruia i-a preparat cei dintâi fagur de miere, au decis eșumarea rămășițelor pământești ale lui V. Roman împreună cu ale soției sale, din cimitirul suburbiului-interior. Sâmbătă la 23 Mai s'au depus într'un sicriu în capela cimitirului central, iar Duminică în 24 Mai ora 3 p. m. s'a efectuat din nou înhumarea lor. Cu acest prilej, când se împlinesc 40 de ani de când a trecut în împărăția păcii și a odihnei binemeritate — deși abia de 52 de ani — s'a oficiat un parastas festiv de P. O. D. protoierei Dr. I. Siroa, Dr. V. Bolog și Emilian Cioran.

Îl amenință și i cer să-și pună pază gurii. Nazarineanul însă vestește mai hotărât învătătura-i minunată:

«Eu sânt calea, viața și adevărul!» Veniți la mine toți cei împovărați și toți cei osteniți, și eu vă voi mângâia pe voi!» «Bucurați-vă și vă veseliți cei prigoniți pentru dreptate, căci plata voastră multă va fi în împărăția lui Dumnezeu, care o pregătim și care trebuie să vie!»

Și atunci fariseii încep înfățișarea planului ucigaș. Eată-l acuzându-l cu mîrșiturii mincinoase, că turbură poporul, că-i vrășmaș Crăzului, că i vrednic de moarte. Și eată l ținut pe lemnul crucii, între doi tâlhari!

Dar, bunul Nazarinean, își îndreaptă privirea senină către albastrul cerului, își mișcă buzele învinșite de spazmul morții și se roagă și de-acolo: — Doamne, iartă-l, căci nu știu ce fac!

Și închizându-i pleoapele obosite lumina ochilor săi lămezi, eroul răstignit pe cremenea Golgoței deslășește în lumina imaginației sale agitate o împărăție fericită, în care toți cetățenii își duc viața în fericire pământească: împărăția lui Dumnezeu...

Pr. A. Nana.

Răspunsurile funebrele le a dat corul academiei teologice sub conducerea prof. C. Popa. Bogata lui scrierile, jertfa și caracterul lui integr, au fost măiestrit relinșate în memoria celor prezenți prin caracterizarea atât de frumoasă ținută de P. O. D. Dr. V. Bologa, pe care, o publicăm mai jos. Au luat parte lucile răposatului D na văduva Iustina Șerban cu fiul Dr. Mihail Șerban și ginerele Dr. Ioan Garoiu. D-na văduvă Aurelia Albini cu fiul: Dr. Mircea Albini cu D na, și Sorin Albini licențiat la drept și alte rudeni, stimatori și apreciatori ai operei lui V. Roman. În special directorii și întreg corpul funcționarilor dela banca «Albina». La noul lăcaș de odihnă institutul recunoscător i-a ridicat un frumos monument de marmură în amintirea primului fondator și director.

Asfel banca «Albina» ai cărei trecut cuprinde atâtea binefaceri pe teren cultural, prin așezarea la loc de cinste a oșmintelor primului ei director și fondator, prin cinstita memoriei lui V. Roman, s'a cinstit din nou pe sine însăși. A dat și exemplu altor instituții, cum se cuvine a păstra și relinșate memoria marilor binefăcători, mai ales în zilele noastre când sânt puțini oameni de jertfă și muncă desinteresată puse în slujba binelui public, verificând cuvintele ap. Pavel: «Aduceți vă aminte de mai marii voștri... la a căror săvârșire a vieții privind, să le urmați»...

## Cuvântarea ținută de Dl V. Bologa

### Onorată asistență!

În istoria civilizației omeniești găsim adeseori dovezi, că sânt unii oameni meniți dela providență, să arete în calea lor ce poate firea noastră pe acest pământ.

Cel dintâi luminii, ce trebuie să deschid privirilor noastre, când pătrunși de fiorul sfânt al stimei și al eternei recunoștințe, încunjurăm sicriul fericitului în Domnul odinioară Visarion Roman, urzitorul, întemeietorul și cel dintâi director al marelui institut de credit și de economii «Albina» din Sibiu, din incidentul strămutării oșmintelor sale în noul cimitir orășeneț.

Născut în Șeua, lângă Dicioșanmartin în jud. Târnava Mică, la 1833. Făcuse studii pedagogice și teologice în Sibiu. Apoi îl găsim contabil și redactor, scurtă vreme, la tipografia arhidiecezană, mai pe urmă notor și dascăl român în comuna Râșinari. Mănat de destinul său însuși, părăsește catedra școlară și în 1869 intră în serviciu ca inspector la cea mai veche bancă de asigurare din Sibiu «Transilvania», hotărât, cu o rezervă ținută în sufletul său, ceea ce mai târziu s'a dovedit atât de înapunător.

În serviciul acestei instituții observă și pătrunde pentru întâia dată operațiile de bancă. Cercetează sate și orașe, îndeosebi regiunile locuite de poporul român, pipăie pulsul, vede nevoile, și din experiențele culese răsar în sufletul său ager ideile luminoase, ideile magice, de a înființa în sinul poporului român o societate specială de credit, pe calea asocierii de capitale, pentru interesele sale economice naționale.

Scântela odată aprinsă în sufletul său, luminează cu putere și nu mai găsește odihnă până când nu o duce la realizare.

Acesta e momentul, fericitul moment, care ilustrează genialitatea sa pătrunzătoare. Și cum odinioară s'a zis despre genialul Columb, descoperitorul Americii, că, să nu fi existat America când a plecat el în drumul său, trebuia să răsară din adâncul apelor, ca să se justifice genialitatea sa. Dar concepția lui a fost reală și minunea descoperirii uimitoare, ear consecințele ei: belșug și fericire pentru omenirea întreagă.

O mică asemănare p ntru binefăcătorul nostru, pe care însă nu l-am urmărit încă, decât abia la începutul concepției sale geniale.

Idea era dată, dar plutia încă în văzduh. Și, Doamne, câte idei frumoase au dispărut astfel. Greutățile erau imense. Înțelegătorii puțini, până când adversarii, ori indiferenții, câtă frumză, câtă iarbă.

Acum se încep frământările bărbatului virtuos. Alge întii oamenii cu care să se consulte, ca să se răspândească ideea, căci pare un joc al destinului, că ideile bune se isbesc întotdeauna de cele mai aprigi obstacole, când e vorba de înfăptuirea lor.

Și o coincidență pătrunzătoare! Între toți românii din Transilvania, abia 7 nume se găsesc, dintre cele mai distinse ale timpului, care se asociază marelui nostru binefăcător. 7 înțelebători dintre contemporanii săi, 7 înțelepți ai Eladei, 7 Septemviri ai Romei, care împărțeau agrii coloniștilor romani. Fărmeacă această coin-

rească florile tuturor virtuților alese și care să cuprindă între hotarele sale țărani fericiti, — și aceea să fie: Împărăția lui Dumnezeu.

Aceste gânduri, frumoase, cum sânt crinii câmpilor, stărniră sentimente nobile, — în sufletul mare al Nazarineanului. Și puterea sentimentelor hotărâtoare îi determină toată acțiunea.

Eată L părăsindu-și atelierul strâmt, în care lucra lemnărie, ca să calce 'n unul larg cât țara, ca să clădească în ele fericirea sufletelor.

Eată-L cum își tocmeste soți de muncă. Eată-L cutreerând zi și noapte, pe ploze și pe soare, în bine și în rău, învârtind pretutindeni credința și toate virtuțile, din care va răsar împărăția fericirii, împărăția lui Dumnezeu.

Eată L înțelept ca șarpele! Eată L blând ca porumbul, față de cei blânzi!

Eată-L energic luptător împotriva celor răi! Eată cum se răstoarnă șetrile preocupărilor! Eată cum pier prin mulțime fețele fariseilor rușinați de puterea cuvântului...

Dar eată-i și pe aceștia! Se înghesuiesc în o cameră întunecoasă, șuerând între sine ca năpârca; răsună propuneri josnice de ucidere! «Plătim oricât, — dar să piară Nazarineanul! Căci dacă nu piere el, pierim noi! La lucru farisei!»



cidență. E ochiul providenței în istoria popoarelor, care au o menire culturală pe acest pământ.

Cu acești 7 bărbați țese el firele acțiunii mai departe, pentru întemeierea celui dintâi institut de credit și de economii în sinul poporului român.

E o datorie sfântă la acest act de pietate și de recunoștință, să amintim și numele acestor 7 aleși ai săi, 7 sprijinitori ai ideii sale, și anume:

1. **Iacob Bologa**, consilier de curte în pensie, cu care discută și cumpănește de aci încolo toți pașii săi în chestiune.

2. **Timoteu Țiparia**, profesor și director de liceu, apoi canonic și vicar mitropolitan în Blaj, erudit filolog al timpului și membru al Academiei Române.

3. **Paul Dunca de Sajó**, consilier guvernial în pensie, binecunoscut poporului român.

4. **Ioan Hannia**, protopop, profesor și director seminarial în Sibiu, cu legături și mare influență în sinul bisericii străbune.

5. **Antonie Mocioni**, președintele clubului parlamentar al naționalităților în Budapesta, cu rol distinct în luptele deputaților români din parlamentul Ungariei.

6. **Alexandru Mocioni**, adânc cugetătorul, filozof în puterea cuvântului, o somitate parlamentară, admirată și respectată până și de adversarii neamului, aprigul luptător pentru egala îndreptărire a naționalităților, care sintetizează cu o logică impecabilă drepturile noastre politice în spiritul democrației și libertății naționale a popoarelor.

7. **David baron Urs de Margine**, colonel în pensie, eroul dela Lissa, care salvează în 1866 onoarea și proprietățile Habsburgilor în Marea Adriatică, ale fărâmișilor și pururea nerecunoscutorilor Habsburgi.

După consultările sale cu acești bărbați, combină însuși proiectul de Statute și îl consultă mai întâi cu fericitul consilier **Iacob Bologa**. Pereptările și frământările prin care trec aceste Statute, dimpreună cu sbuciumările autorului lor, până să primească sancțiunea autorităților în drept, e o datorie sfântă să le urmărim cu pietate, fie și în termenii cei mai reduși.

Întâi de toate alegă la Blaj cu proiectul de Statute la bătrânul mag, eruditul canonic **Țiparia**, apoi în Lugos la inimosul **Dr. Al. Marienescu** și **C. Rădulescu**, de acolo la Pesta pentru constituire cu **Alexandru Mocioni**, ingerul ocrotitor al ideii sale, apoi la Capolnăș, în sinul generoasei familii Mocioni, unde se și fac unele modificări în Statute.

După ce ocolește odată drumurile țării, se întoarce iar la Sibiu cu Statutele modificate și îngrijește de traducerea lor în l. maghiară, prin intervenția fericitului colonel **Baron Urs de Margine**, și neobosit în strălucire sale, pleacă din nou la Pesta, în 20 Septembrie 1870, cu Statutele și cu rugarea de aprobare către Ministerul țării.

Dar, piedecile nu erau încă netezite. Și fondatorii îngrijorați se intruneau la Sibiu în toamna anului 1870. Aici nesfârșite consultări și frământări. În urmă se numesc, ca plenipotenți ai comitetului fondator: **Alexandru** și **Antonie Mocioni**, care prezintă Statutele Ministerului de comerț, cu rugămintea pentru aprobare, în 3 Noembrie 1870.

Paralel cu acești pași, neobositul Visarion Roman pleacă la Viena, să-și completeze cunoștințele pe terenul vieții financiare și aproape un an de zile cercetează cu cea mai mare diligență două dintre cele dintâi institute financiare din Viena, anume: „Oesterreichische Hypothekbank”, „Credit- und Vorschussbank” și „Eerste oesterreichische Sparkassa”, cum și Bursa din Viena, zi de zi, și de-acolo scrie iubitorilor săi de-acasă: acum sunt clară în praxa cea mai bună la institutele de aici, unde poate omul să profite într-o lună cât alt undeva într-un an.

Măestrul ingenios se pregătise cu zor, dar aprobarea Statutelor întârzie, căci Ministerul țării cerea încă, nu mai puțin decât 7 modificări în textul Statutelor. Se pareă celor de sus, că nu e încă destul de fermurită și destul de strălucită libertatea operațiilor de bancă, pentru bietul popor român.

De aci se încep nouă discuții, nouă intervenții, până când în cele din urmă succede luminatului politician **Alexandru Mocioni**, să înduplece pe referentul Ministerului, să renunțe la 3 din cele mai grele modificări, iar 4 din modificările preținse sunt siții să le primească. Astfel se înaintă Statutele locului mai înalt în Viena pentru aprobare, care a și urmat apoi în 26 Iunie 1871. Dar, mai bine de doi ani au ținut aceste sbuciumări, până să obțină aprobarea

Statutelor. Noi le-am urmărit fugitiv, în căteva trăsături de condeiu, dar marele nostru binefăcător, Visarion Roman, le-a trăit și le-a resimțit în svârșcolii continue de peste doi ani de zile, stăruindu-i adeseori bobi de sudori pe fruntea lui îngândurată.

Sosind Statutele aprobate, membri comitetului fondator cu domiciliul în Sibiu, imediat s'au întrunit în ședință, în 27 Iunie 1871. Cea dintâi ședință în temeiul Statutelor, prezenți fiind membri: I. Hannia, Iacob Bologa, Paul Dunca și Visarion Roman, — fericită fie pomenirea lor.

Iau act cu mare bucurie de aprobarea Statutelor, exprimă mulțumită și recunoștință membrilor fondatori: Antonie și Alexandru Mocioni, fără a căror osteneală și strălucire, poate și astăzi încă, ar zăcea Statutele prin arhivele din Viena, apoi votează cel dintâi Regulament provizor pentru lucrările comitetului fondator, în baza cărui se constituie întâiul comitet: președinte Al. Mocioni, vice-președinte Paul Dunca, casier I. Hannia și director interimar Visarion Roman.

Lucră acum cu sufletul ușurat fericitul bărbat, căci vedea temeliile asigurate pentru genia sa concepție. O singură îndoială înținea încă sufletul său. Avea temerea, că poporul român, abia scăpat de sub jugul iobăgiei, nu va fi în stare să subscrie și să verse cu grabă capitalul social de 300,000 fl., care se cerea necondiționat pentru începutul lucrărilor.

Ca să se îngrădească și fiță de o asemenea eventualitate, pleacă imediat la Viena, cu tovarășul său nedespărțit Iacob Bologa, și asigură subscrierea capitalului fundațional la unele din cele mai mari case ale Vienei. Iar la 1 August 1871, se emite întâiul prospect de subscripție.

Dar, spre lauda și mândria poporului român fie zis, capitalul social de 300,000 fl. e subscris cu însușirea în sinul poporului român, încă peste suma recerută, fără să se simtă trebuința ajutorului caselor străine.

Iată, cea mai strălucită dovadă, că ideea a fost ingenioasă, că prin ea se satisfacă unei trebuințe adânc simțite în straturile poporului român, ca să se emancipeze cu desăvârșire de sub odioasa tutelă a speciei străine, care prin viclene neultiri a supt măduva neamului nostru secole de-arândă.

Generoasa familie Mocioni a premers cu strălucită pildă și la subscripție, și întreg Banatul i-a urmat cu însușirea, înregistrând cea mai frumoasă pagină în analele primului institut românesc de credit și de economii.

Capitalul odată subscris și vărsat, s'a ținut adunarea generală de constituire în 14 Martie 1872, în localul Asociației pentru cultura poporului român, de unde s'au revărsat atâtea idei generoase, în cursul timpului, pentru binele nostru obșcesc. Prezenți au fost 42 de acționari fondatori sub prezidenția celui mai luminat sufiat al neamului Alexandru Mocioni. Frunțiși între frunțiși, de pie memorie.

Adunarea ia act cu recunoștință de subscrierea capitalului necesar și de aprobarea Statutelor, alege resp. întregeste întâiul Consiliu de administrație și dă ființă instituției noastre, inaugurându-o în mod solemn sub cei mai buni auguri.

Astfel s'au încoronat ostenelele și frământările neobositului bărbat: Visarion Roman, rămânând în funtea instituției, ca primul ei director, până la încetarea sa din viață, în 1885.

În acest interval desăvârșește organizația institutului și îl îndrumă spre cea mai sănătoasă dezvoltare și înflorire.

Cu câtă prudență și cu câtă cumpăt a întemeiat mersul afacerilor, în toți ramii de operație, o ilustrează mai splendid avântul institutului, ce a luat sub conducerea sa și mai apoi sub conducerea demnului său urmaș: fericitul Partenie Cosma.

Nu cămătăria a fost preocupățiunea sa, ci sprijinul poporului și consolidarea institutului mai presus de toate, pentru asigurarea intereselor economice-financiare ale marelui public român, pe care îl servia cu credință.

Aceasta e trăsătura fundamentală a caracterului său, nu pentru sine, ci pentru obște, nu pentru astăzi, ci pentru mâine.

Respect și admirație datorim eroului, care cu arma n' a mână aduce sacrificii pentru binele mulțimii. Respect datorim scrupuloșilor științei, care răstoarnă a mărilor nisipuri, ori scotocesc planșele și descoperă noul mijloc, noul izvoare

pentru binele omenirii. Dar, același respect datorim și psihologului vieții sociale, organizatorului vieții economice, care asigură buclăca de mâine, îndrumă și hrănește masele poporului, din care răsăr și viteji, și scrupuloșii, și toată vlsia unui neam.

Visarion Roman a fost unul dintre aceștia. A cunoscut nevoile poporului, a cunoscut calitățile lui, i-a concepat și i-a organizat viața economică în spiritul asociației, glasul timpului, pe care alții nici nu o bănuiau. A îndreptat poporul român în calea progresului și l-a emancipat de sub influențele străine, făcând din „sluga” de jos un concurent periculos pentru viclenii omnipotenți de ieri.

Și însă acest om moare sărac. Ba, și până urmează pregătirea sa mai înaltă pela instituțiile din Viena, vinde mereu câte un petec de pământ din zestrea părintească dela Rășinari, cum aflăm acum cu surprindere, pentru mijloacele trebuitoare în străinătate. Acestea e sacrificiul supraomnesc, care înalță personalitatea sa și îl imprimă aureola gloriei nevestește, vrednic a purta cununa dreptilor.

Dar a fi sărac nu este rușine, strigă odinioară Atenienilor, marele lor bărbat **Pericle**. Rușine e, zicea **Pericle**, a nu știar să delături sărăcia!

Aceasta e *arta vieții*, la care ne-a chemat pe noi **Visarion Roman**. Ne a arătat căle și mijloacele pentru agonisnța neamului, pentru bunăstarea și progresul lui. Chiar și numele, ce a dat instituției: „**Albina**”, ne cumpăle de fiorul stimei. Simbolul sârgușiei, al cumpătului și al muncii, *albina*, care pururea adună, pururea agonisește și nici odată nu risipește. „**Albina**”, după care, de fapt au roit, sute și sute de bănci românești, tot atâtea cetățui ale neamului.

În adevăr o figură măreață în istoria poporului român, care ne-a dovedit încă odată: cum o ghindă mică în coajă-i poartă, un codru verde de stejari!...

Și acum câtră Tine, Doamne, îndrept smeritul meu glas: Pe Tine Te laudăm, pe Tine Te binecuvântăm, pe Tine Te mărim, Părinte al bunătății și Cărmuitorule a toate, căci Tu ai trimis pe bărbatul așteptărilor noastre și ai încredințat această faptă mărilor sale vrednice. Învață-ne să înțelegem glasul Tău, Părinte ceresc, pentru-ca să nu facem nici odată vre-un început greșit, ci, caarele noastre binefăcătoare, odinioară **Visarion Roman**, să lucrăm întotdeauna după voi Tă! Dăruiește-ne, Doamne, cele mai alese dintre darurile Tale: puterea de a lucra, smerenia și înțelepciunea Tă! Amin!

## Jubileul de 75 ani al liceului „Andr. Șaguna” din Brașov

Comunicare făcută în ședința Camerei la 12 Mai 1925, de Pr. Ion Lupăș, deputatul Sălșiei —

Între vechile școli secundare românești din Transilvania, merită considerație deosebită liceele confesionale din Blaj, Beiuș, Brad și Brașov precum și școlile normale confesionale din Sibiu (1785) și Arad (1812) care atât prin respectabilă tradiție istorică-culturală ce au creat, cât și prin serviciile neprețuite, pe care le-au adus românismului, și-au asigurat un loc de cinste în organizația școlară a neamului nostru.

La sfârșitul anului școlar, în curs, liceul „Andrei Șaguna” din Brașov, împlinind trei sferturi de secole dela înființare, face apel către toți absolvenții săi în viață, să se intrunească la o serbare jubilară în zilele de 28 și 29 Iunie 1925, în edificiul ridicat la 1850, din orfandele benevole, din prisosul bogatului, ca și din obolul săracimii ardeleni, doritoare de lumină și de progres intelectual.

Vor alerga desigur cu acest prilej foștii profesori și absolvenți acestui liceu, din toate părțile României întregite, spre vechea cetate de granit ardelenă, odinioară, dar și de adăpost al îndepărtatelor noastre începuturi culturale, spre Brașovul



care ni-a păstrat cea mai veche amintire despre existența unei școli românești, la anul 1495. Va fi o meritată sărbătoare a muncii culturale, a devotamentului și a sacrificiului secular, închinat cu nepeștată stăruință pe altarul iubirii de neam și de progres.

Este însă și un prilej potrivit, ca neamul nostru, prin organizația sa politică integrală de azi, prin cei ce întâmplător se găsesc acum la conducerea Statului național român, să și manifeste recunoștința cu toată demnitatea și cu o munificență corespunzătoare vremii de astăzi, pentru neprețuitele servicii, pe care așezămintele noastre din Brașov, le-au adus educației, culturii și conștiinței naționale românești.

Valoarea unei școli se poate judeca după valoarea muncii profesorilor ei, precum și după rezultatele acestei munci, după nivelul etic și cultural al elevilor și după serviciile aduse de ei tuturor scoarilor obștești.

În această privință liceul «Andrei Șaguna» din Brașov, putem spune, că și-a deschis porțile într'un ceas cu noroc. Între directorii și profesorii lui poate număra cu satisfacție educatori și scriitori de valoare unui Gavril Munteanu, Ioan Meșota, Ioan A. Lapedatu, David Almasan, care a adus lumina culturii românești și în Bitolia, fiind cel dintâi director al liceului român de acolo, Virgil Onițiu, Dr. Iosif Blaga, St. Iosif, I. Scurtu, Ion Popea, Andrei Băseanu, Vasile Goldiș, Valer Brănișce, Axente Băncu, Tit. Liviu Blaga, Aurel Ciortea, Alex. Bogdan, N. Bogdan, Vasile Nicula ș. a.

Iar dintre foștii elevi ai acestui liceu au răsărit 2 prim-miniștri ai României, răposatul Titu Maiorescu și Alexandru Vaida-Voevod, apoi scriitori de talentul necontestat al lui Octavian Goga, Ștefan Iosif, ș. a. istorici ca regretatul Ion Bogdan, poezia istoriografiei noastre naționale, Ion Crișan, profesor din Sibiu, Dr. Ion Sârbu, din Banat și alții, militari ca generalul Traian Moșoiu, filologi Sextil Pușcariu, G. Popa Lisseanu, C. Pitiș, Axente Băncu, Al. Bogdan, Const. Lăcea, Iosif Popovici și alții, publiciști ca Alex. Hodoș, Silvestru Moldovanu, Ioan Scurtu, Sebastian Stăncă, Ilie Beleuță, Ghiță Pop, Mihai Popovici, Sebastian Bornemisa, Gh. Gârda, Mariu Sturdza, pedagogi ca Petru Șpan, O. Ghibu ș. a., economiști ca Ioan C. Panțu, Ioan Socăciu, Ioan I. Lapedatu și alții, naturaliști ca academicianul N. Teclu, Victor Stăncu și alții.

Fără exagerare, se poate afirma, că liceul «Andrei Șaguna» din Brașov, e în drept să-și revendice, între toate liceele patriei române întregite, un loc de cinste, potrivit secerișului bogat, care a răsărit din sămânța curată aruncată timp de 75 de ani, cu atâta abnegațiune dela catedrele sale.

Dar și statul român este dator să sprijinească acest liceu, din a cărui asigurare materială își făcuse o chestie de prestigiu și un titlu de merit și în trecut, acordându-i pe cale diplomatică, prin o convenție specială, cu statul ungar, subvenții anuale, cari izvorau din drepturi istorice în deoște respectate.

Situația materială a liceului «Andrei Șaguna» este, în timpul de față, foarte precară. Pentru acoperirea lefiilor, corporațiunile administrative locale s'au văzut nevoite a contracta împrumuturi oneroase și, cu toate acestea, profesorii sânt cu drept cuvânt, îngrijorați de soarta lor viitoare.

La 1923, când s'a comemorat un semicentenar dela moartea mitropolitului Șaguna, membrii Eforiei școlare, au rugat pe dl ministru al instrucțiunii publice, să declare școlarele confesionale române din Brașov, «monumente culturale naționale, din Ardeal», lăsându-le în organizația lor tradițională, stabilită în cele 12 puncte din legământul semnat la 1851, de reprezentanții celor două biserici ortodoxe române din Brașov, ca proprietare, legământ în care se pune «sub blăstem și afurisenie», condiția, ca aceste școli să rămână în veci «naționale confesionale nefiindu-le nici odată iertat a îmbrăca alt caracter sau natură, de cât ce se cuprinde în numirea de sus».

Ca unul dintre absolvenții acestui liceu împlinesc o datorie de recunoștință rugând pe dl ministru al instrucțiunii publice și întregul guvern să binevoiască a ne arăta, ce măsuri a luat pentru asigurarea materială a liceului «Andrei Șaguna» din Brașov, și în ce fel intenționează a respecta caracterul confesional, pe care fondatorii acestui liceu au înțeles să-l fixeze chiar dela început, ca o condiție categorică și imutabilă, pentru existența și activitatea lui în toate timpurile?

### Îmbrăcămintea prea modernă...

P. S. Sa episcopul Visarion al Hotinului a trebuit să vie cu o circulară către preoții eparchiei sale, atrăgându-le atenția asupra modului cum se prezintă în fața altarului credincioasele Domnului.

«Trăim în niște vremuri, — spune circulara — când simțul moral este cu totul scăzut la femei, îndeosebi la cele de prin orașe și târguri. Această scădere ele o arată — cu îngăduința vinovată a soților și părinților — mai cu seamă prin îmbrăcăminte».

Felul cum ele umblă azi pe uliți și prin toate localitățile publice îmbrăcate, sau mai bine zis desbrăcate, arată o nerușinare pe care orice cărmătore civilizată ar trebui s'o pedepsească cu asprimit polițienești. Niciodată perversității gustului estetic în îmbrăcămintea femeilor, nu și-au bătut joc mai mult de ele și de societatea orășenească, de cât prin moda celor din urmă ani, iară ca cineva să reacționeze.

Biserica totuși, trebuie să-și facă datoria.

Deși prin sate nu a pătruns asemenea fel de îmbrăcămintă, de cât cu femeile cătorva «frunzași», totuși spre a feri simțul rușinei rămas încă la sătenii, vă poftim să arătați tuturor femeilor și fetelor (adecă doamnelor și domnișoarelor) care întâmplător se lasă înrăurite de moda de astăzi a târgurilor, ce le arată desbrăcate și de strâș și de rușine, ca unor asemenea persoane le este oprită intrarea prin biserici.

Înălțarea altarului, închinătorii și închinătoarele trebuie să vie îmbrăcați în cel mai serios chip al bunecivilității.

Nu veți oprit intrarea lor, dar le veți cere acest ordin în biserici în auzul tuturor, cu nădejdea că vor înțelege greșala ce fac și rușinându-se se vor îndrepta.

Iată o măsură vrednică să fie imitată.

## INFORMAȚIUNI

**Știre personală.** I. P. S. Sa arhiepiscopul și mitropolitul nostru Nicolae s'a reîntors din București în 24 l. c.

**În urma sărbătorilor de Joi, Înălțarea Domnului și Ziua eroilor, numărul cel mai apropiat al ziarului nostru apare săptămâna viitoare ca număr dublu de sfintele sărbători ale Răsăritului.**

**Misoari împotriva studenților evrești la școlarele din Viena, unde elementul nedorit s'a prea înmulțit, s'au produs în cursul săptămânii**

trecute. La Academia de arte a Venei, un grup de studenți creștini a dat afară din săli pe toți studenții evrei; aceștia, fugind, au scăpat de bătăie. Academia a fost închisă.

**Apel. Jolla 28 Mala. c. în Ziua Eroilor** se va ține ca și în anii trecuți o **serbare comemorativă** în cimitirul eroilor în amintirea eroilor căzuți pentru patrie.

Referindu-mă la programul editat cu această ocazie, invit toate **autoritățile bissercești și civile, toate școlile, corporațiile, vednatățile, societățile și asociațiile muncitorești**, precum și în general pe fiecare cetățean, a lua parte în mod demn la această serbare, și rog a se prezenta la ora 9½, în Piața Regele Ferdinand pentru a participa la procesiunea comună și a ocupa locurile cari se vor face cunoscute de către aranjatori. Sibiu, la 25 Mai 1925.

**Primarul.**

**La Târgu-Murș s'a făcut Duminică trecută:** punerea pietrii fundamentale a bisericii noastre ortodoxe și sfințirea zidirii pentru căminul utoenilor. Au participat la înălțătoarele festivități: P. S. Sa episcopul Nicolae al Clujului, însoțit de așesori consistoriali și de notabilități orașului, ear dela București au sosit dnii miniștri Al. Lăpedatu și N. Chirculescu, precum și mai mulți deputați. Ziua de dublu praznic a fost o manifestare națională și bisericăscă dintre cele mai izbutite.

**Congresul Ligii naționale a femeilor române** se ține la Craiova în 31 Mai și 1 Iunie a. c. M. Sa Regina va fi în Craiova în ziua de 31 Mai. O expoziție de țesături stă deschisă între zilele de 1 și 7 Iunie.

**Congres. Comitetul Uniunii femeilor române din România, în înțelegere cu Reuniunea femeilor române din Timișoara, a hotărât să amâne congresul său ce era să se întrunească la Rusaliu. Congresul se va ține la toamnă, în Septembrie.**

**Născocire.** Ziare ungurești și, pe urma lor, câteva românești, au vestit zilele trecute că un oarecare **Ion Iancu**, bătrân moșneag, mort în 5 Mai 1925, într'un azil de săraci din Budapesta, a fost fiul natural al eroului Avram Iancu, și că acest fiu s'a născut în Topolovățul mare, județul Timiș, în 1849. Un ziarist român din Lugoj a călătorit Duminică d. a. la Topolovăț, unde împreună cu parohul local, Iosif Goanță, a cercetat cu demărușul registrul botezătorilor din anii 48, 49, 50 și 51. În acest registru, bine păstrat, nu se află numele **Ion Iancu**; sânt însă acolo copii, din alte familii, cu numele de **botez: Ianko și Iancu**. Va să zică, legenda cu «fiul lui Avram Iancu», fiu născut la Topolovăț, este născocire răutăcioasă trimisă dela Budapesta.

**Reducere pe C. F. R. la serbările din Brașov.** Direcțiunea generală a C. F. R., în urma intervenției făcute de direcțiunea liceului «Andrei Șaguna», a acordat o reducere de 75% pe C. F. R. pentru toți cei cari vor participa la serbările jubileului de 75 ani al liceului «Andrei Șaguna» în zilele de 27, 28 și 29 Iunie a. c. Reducerea se va acorda pe baza unor certificate liberate de direcțiunea liceului.

**Moartea „apostolului”...** În Londra a încetat din viață un așa zis «apostol» al raționalismului, **George Whale**, președintele asociației presei raționaliste. La centenarul nașterii lui Huxley, apostol al transformismului, asociația a dat un mare banchet, după care avea să urmeze balul. La desert George Whale a pronunțat o violentă cuvântare împotriva creștinismului... Imediat după ce s'a așezat la locu-i, vorbitorul s'a răsturnat pe spate, turburându-i-se ochii, rănjindu-l-se gura și... a expirat. Invitații au rămas profund impresionați și balul s'a contramandat. Moartea lui Whale ar putea da de gândit și altor stei.

**Automobilul...** În anul 1924 au fost omorâte, pe teritor american, 19 mii de persoane și rănite 450 de mii, în urma accidentelor de automobile. Victimele fuțeli automobilelor sânt astfel, în termen mediu, 50 morți în fiecare zi și 5650 răniți. În Statele unite circula astăzi peste 17½ milioane de automobile.



**Absolvenții din anul 1915 ai liceului «Andrei Șaguna» din Brașov,** sânt rugați să-și comunice adresa unuia din subsemnați, pentru a ne sfătui privitor la întrunirea colegială ce se va ține la Brașov între 27—29 Iunie, în legătură cu jubileul de 75 ani al liceului. Dr. Aurel Voinea, Cluj, strada Iuliu Maniu 6, Valeriu Maximilian, Brașov, Liceul «A. Șaguna». — Zărele sânt rugate a reproduce acest aviz.

**Ce-l în viața unui om 2 Lei?** Azi când totul s'a scumpit, cu doi lei nu poți cumpăra mai nimic. Totuși Sindicatul Presei Române din Ardeal, oferă cu 2 Lei un *bilet de loterie* cu care oricine poate câștiga în bani gata 100,000—, 50,000—, 10,000— și încă alte 5400 câștiguri, la tragerea care se face irevocabil la 16 August 1925. Face dar, ca fiecare să-și ia câteva bilete de loterie, asigurându-și astfel posibilitatea unor mari câștiguri. Comandați dar câte 5 sau 10 bilete de loterie, trimițând banii sau în mărci sau în mandat poștal la Agenția de Publicitate Rudolf Mosse S. A. Cluj, strada Regina Maria 37. (Secția Loteria Presei).

**Lăcomia.** În comuna Slava-rusă, din județul Constanța, a nimerit zilele trecute din America, tânărul Oheorghe Achimov. Pentru a face o glumă cu părinții lui, s'a dat drept un călător străin și a cerut de mâncare. Părinții, săraci, cari nu-l cunoșteau, n'au avut ce-l pune pe masă. Atunci tânărul a scos o hârtie de 100 lei și a trimis pe bătrân să aducă ceva de mâncare dela prăvălie. Omul a plecat; ear tânărul, obosit de drum, a adormit pe o laviță. În drumul său către prăvălia satului, oamenii au șoptit bătrânului, că străinul de-acasă nu e altul, decât fiul său, care vrea să-l glumească. Într'un suflut a fost omul acasă. Dar, când s'a deschis ușa, femeia li descoperă vestea, că ea a omorât pe străin și i-a luat banii, 30 mii de dolari. Bietul tată a înnebunit de durere.

**În slujba bisericii noastre strămoșești și a neamului nostru românesc.** În comuna noastră Boița (jud. Sibiu) la 10 Mai a. c. a luat ființă o reuniune de femei sub numirea de: «Reuniunea femeilor române ortodoxe din Boița». Această reuniune pătrunsă de dorul fierbinte de a lucra în interesul bisericii și al neamului, încă începând cu ziua constituirii și a început activitatea cu o lectură din viața lui Iisus pe care și-a continuat-o și în Duminică Samaritanenii, cu mult zel și cu mult succes.

Să fie într'un cîș bun. Femeia să tacă, dar cu suflul ei cel creștinesc să facă pe terenul binelui obșteșc, căci: «La vatra familială se formează caracterul cetățenesc». X.

**Act de mulțumire.** Marinimioasa doamnă, domiciliată în București, *Maria Mohan*, — dela care am mai primit anul trecut un rând de vestimentație bisericești în preț de 4 mii lei, — din pietate creștinească și mângâiere sufletească pentru durerea de a și fi pierdut în valurile Dunării pe unicul său fiu Ioan, a binevoit a dona, pe seama sfintei noastre biserici din Boz, o cădelniță și o cruce aurită, în preț de 2500 lei. Pentru fapta nobilă, vrednică de imitat, îi aducem cele mai profunde mulțumiri. Boz, 16 Ma 1925.

Pr. Ioan Stângu.

## ȘTIRI LOCALE

**Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu aranjază Concert împreună cu Producție teatrală Sămbătă, la 30 Mai 1925, în sala cea mare dela «Unicum».** Începutul la 8 ore seara. Dirigent al corului Ioan Stanciu. Prețul de intrare: Rezervat 45 Lei, Loc I 35 Lei, Loc II 25 Lei, Loje parter 200 Lei, Loje rang II 160 Lei, Balcon 20 Lei, Loc de stat 15 Lei. Insignii de dans 10 Lei. Plus impozitul către stat. — Biletele de intrare se vând la Librăria Arhidiecezană, începând de Marți, 26 Mai, și seara la casă. — Venitul curat e destinat pentru Fondul steagului Reuniunii. Suprasolviri se primesc cu mulțumiri și se chitează prin publicare. — Program: Coruri mixte: 1. Rugăciunea. 2. În chip dorăște cerbul. 3. Cântec de primăvară. 4. Răsunețul Ardealului. 5. La oglindă. 6. a) Cucuruz cu frunza n'us, b) Hei, lileto din cel sat. 7. Pe marginea Dunării. 8. Invărită. 9. Cătălina. 10. Hora lucrătorilor. — Teatru: Ovidiu Șicană farsă în trei tablouri, localizare de I. A. Băsa rabescu. — După program dans.

Nr. 124/1925 prot.

(53) 3—3

## Concuș

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Brașișca**, din protopopiatul Iliei, se publică prin această concurs cu termen de 30 de zile dela cea dintâi apariție a concursului în «Telegraful Român».

Retribuțiile împreunate cu această funcțiune sânt, pe lângă salariul și accesorile dela stat, următoarele:

1. Relu de cuartir,
  2. 13 Iug. 1581 st. □ sesiune parohială, pământ cl. I.
  3. De fiecare familie 16 cupe porumb.
  4. Stola obișnuită în parohie.
- Reflecții îndreptățite la acest post sânt poftiți să-și trimită petițiile provăzute cu documentele necesare în termen oficiului protopop. ort. rom. Ilia și să se prezinte și în parohie spre a fi cunoscuți de credincioși.

Ilia, la 25 April 1925.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu comitetul parohial din Brașișca.

Const. Moldovanu,  
protopop.

În Librăria Arhidiecezană

a sosit și se află spre vânzare

## Din viețile sfinților

### I. Spre Emaus

de

Mihail Sadoveanu și D. D. Patrașcanu

Prețul: Lei 35—  
plus spese postale: Lei 5—

La Librăria Arhidiecezană, Sibiu, se află de vânzare:

Preotul G. Petrovi

## Pe urmele lui Hristos

traducere de: Episcopul Nicodem Munteanu  
Prețul: Lei 45—, plus spese de porto Lei 5—.

Se află de vânzare la Librăria Arhidiecezană

## PRIBEGII

comedie în 2 acte, localizare după NESTROY  
de Dr. Sebastian Stanca

Prețul 10 Lei. — Plus porto poștal 5 Lei.

## Vlăduțul mamei

comedie într'un act de LUPEANU

Prețul 8 Lei. Plus porto poștal 5 Lei.

Citiți

## MEMORIILE

Arhiepiscopului și Mitropolitului  
**Andrei Șaguna**

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustrații. Cartea cuprinde însemnările lui Șaguna despre fapte și întâmplări momentuoase din viața sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

rețul: 25 Lei

În «Biblioteca Bunului Păstor» au apărut:

Nr. 1. «Taina pocăinții». Studiu pastoral de I. Hanzu. Prețul 1 leu.

Nr. 2. «Clerul și chestiunea alcoolismului». Traducere de V. Oana. Prețul 4 lei.

Nr. 3. «La centenarul seminarului Andreian». Disertație de Dr. A. Crăciunescu. Prețul 1 leu.

4. «Chemarea profeției noastre». Considerații de actualitate, de mai mulți. Prețul 5 lei.

Nr. 5. «Sase predicii pentru Duminicile postului mare» și «Un cuvânt pentru ziua Invierii Domnului», de mai mulți. Prețul 2 lei.

Nr. 6. «Îndrăzniți, eu am biruit lumea». Predici pentru timp de război, prelucrate după I. Kessler, de Dr. N. Bălan, și I. Moșoiu. Prețul 2 lei.

Nr. 7—8 «26 Predici la credința creștină sau Tălcuirea Crezului». Traducere de episcopul Nicodem al Hușilor. Prețul 10 lei.

Nr. 9. «Petru Maior și Unirea» de părintele Tereție. Prețul 2 lei.

Nr. 10. «Schisma românească» sau «Unirea cu Roma». Prețul lei 250.

Nr. 11. «Studii pastorale în biserica românească», de arb. Iuliu Scriban. (Extras din Revista Teologică). Prețul 20 lei.

Nr. 12. «Ortodoxia și creștinismul apusean». Prelucrare din rusește de P. S. Sa Nicodem, episcop al eparhiei Hușilor. Prețul lei 8.—

Numerii 2, 3, 4, 7—8, 10, 11 și 12 se pot comanda la administrația «Revistei Teologice», Sibiu, str. Mitropoliei 32 trimițându-se pe lângă prețul arătat mai sus și porto poștal.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

### 1. Mineiul lunii Mai

cu litere cirile, tipărit în Sibiu, în tipografia episcopescă la 185—, legal, ceva cam întrebunțat, 120 Lei.

### 2. Mineiul lunii Octombrie

cu litere latine, tipărit în București, în tipografia cărților bisericești la 1908, broșat, neîntrebunțat, 80 Lei.

### 4. Psaltirea

publicată românește la 1857 de diaconul Coresi, reproducă cu un studiu bibliografic și un glosar comparativ de B. Petriche-Hagdeu. Edițiunea Academiei Române. Tomul I. București, 1881, legată solid, neîntrebunțat, 80 Lei.

Au apărut:

## Manuale de Limba română, de E. Hodoș

I. Carte de citire și Gramatică, (pentru clasa a 4-a secundară,

II. Noțiuni de Stilistică și Poetică și Carte de citire (pentru Istoria Literaturii); și

III. Elemente de Istoria Literaturii

Se găsesc de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu

## Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

**Notăți literare:** povestiri, călătorii, cărți pentru copii, medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minerva, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Fol volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimii, Biblioteca Energia.